

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Trigesimum Tertium Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- 3 Intra omnia cursu temporis, prescriptione tolluntur, Matrimonium vero nunquam prescribitur, sed alter alterum expectare tenetur usque ad mortem.
- 4 Captus ab Hostibus, licet omnia perdat, & efficiatur seruus non perdit uxorem, nec matrimonium dissoluitur.
- 5 Mors probatur, si maritus intravit mare, vel ciuitatem pestiferam, vel exercitum magnum, nec postea amplius visus fuit.
- 6 Mors probatur per famam publicam, si maritus esset morosus, de loco lunginquo.
- 7 Mulier non potest transire, ad secunda vota, nisi habeat certum nuncium, de morte viri.
Certificatur etiam per litteras, vel alias probationes.
- 8 Mors, ut probetur tres modi probandi, ad hoc, ut liceat uxori transire ad alia vot, inter quos sola fama sufficit.
- 9 Testis vnus sufficit ad probandam mortem mariti, ad hoc, ut mulier transeat ad secunda vota.
- 10 Fama aliquando procedit, ex authore incerto, & falaci.
- 11 Certum est illud, in quo de nihilo est dubitandum, ut de morte, de Paradyso, de Inferno.
- 12 Mulieres debent esse certae de morte mariti, ne incidant in periculum infamiae, quo ad Corpus, & quo ad animam, in odium Dei.
- 13 Viuere quis praesumitur usque ad centum annos.

Centessimum Trigesimum Tertium Privilegium.

- 1 CCLESIA gaudet privilegio, quod. † Vxor non certificata de morte viri ad alias nuptias, transire non potest, quamuis ignoret, quid sit de marito, qui longo tempore ab fuit. Quidam in captiuitate erant, vel absentes causa peregrinationis, uxores eorum expectauerant illos per septennium, & ultra, nec potuerunt certificari de vita, vel illorum morte, quamuis super hoc diligentiam adhibuissent, & quia iuuenes erant, non poterant continere, petebant aliis copulari, fuit responsum per Papam, quod quantocunque tempore ita remanserint viuentibus viris suis, ad alia matrimonia non possunt copulari, nisi primo certum nuntium receperint, de morte virorum, ratio fuit haec quia. † Matrimonium, est vincu-

- vinculum indissolubile, quod sola morte dissoluitur, ideo nisi mulier certa sit morte mariti non transit ad alias nuptias, unde
- 3 de † Hic aduertendum, quod omnia iura a cursu temporis prescriptione tolluntur, matrimonium vero nunquam prescribitur. Sed alter alterum expectare tenetur quousque fuerit de alterius morte certus, per hanc decretalem derogantur legibus, in quibus habetur mulieres per quinquenium tantum teneri virum expectare, si quis forte † Captus ab hostibus, licet omnia bona perdat. ff. de captiu. per totum & licet efficiatur seruus, non tamen perdit uxorem, nec matrimonium dissoluitur, quod sola mors naturalis soluit, cap. 2. 3. 2. q. 7. hinc est quod per absentiam quantumcumque longam, non licet mulieribus se matrimonio copulare, † Si mulier non ignoraret, quod maritus intrauit mare, vel ciuitatem pestiferam vel exercitum magnum, nec postea amplius visus fuit, mors probatur ex eo, quod nunquam fuerit visus, Bar. in trac. de test. vers. mortuum hominem & idem Bar. in l. si. C. de infant. expos. Fely. in cap. quoniam contra §. Porro. ut lite non contest. Corn. in cons. 131.
  - 6 in 4. par. † Quid si esset morsus de loco longinquo, nam tunc mors probatur per famam publicam specul. de act. vers. sed quid si iste & de not. crimi. §. 3. vers. fama Alex. in cons. 24. in 4. par. Corn. cons. 10. in 1. part. Bar. in l. si quidem C. sol. mat.
  - 7 his non obstantibus † mulier non potest transire ad secunda vota, attende quod in tex. dicitur nisi mulier certum nuntium acceperit de morte viri, verba sunt clara, nec sunt impropianda, sed illis acquiescendum, cum ita rationabiliter fuerit decretatum, verum non solum per nuntium, sed etiam per litteras, vel alias probationes potest mulier certificari, arg. cap. prudentiam. de offic. deleg. vide not. gl. in cap. quoniam in §. si autem
  - 8 ut lit. non contest. in vers. presumatur, ibi ponuntur † Tres modi probandi mortem ad hoc, ut liceat uxori transire ad alia vota & inter ceteros ponit probationem fame, unde sentit, quod sola fama sufficit, pro quo etiam facit gl. in l. si quidem C. sol. matrim. quæ vult mortem per famam probari posse, & gl. in l. 2. §. si dubitetur. ff. quemadm. test. aper. quæ dicit sufficere vnum testem, vel alias coniecturas, sed ibi Bar. tenet requirendam probationem secundum quantitatem preiudicij, nam ubi agitur de maximo preiudicio, ut si quis esset accusatus de homicidio, in tali casu probationes debent esse plenæ, ut quod testes viderunt eum mortuum, vel sepeliri l. inde neratius. ff. ad l.

ad l. Aquil. si tamen præiudicium est magnum, vt quia agitur de fama, vel statu hominis, & tunc saltem habendam probationem, de qua in Auth. Hodie est enim satis graue, quòd vxor transeat ad vota in vito mariti, vnde Bar. opinio est, quòd cum dicatur in tex. † Certus nuncius, quòd vnus testis sufficiat, quādo non agitur de certo præiudicio, sed Doc. tenent contra Bar. Nam quando fama sufficit ad probandam mortem, sufficit vnicus testis, quando non agitur de magno præiudicio, sed nunquid fama sufficiat, dicunt aliqui, quòd si est de longinquo & tunc videtur sufficere, maximè cum longo tempore maritus steterit absens, aut fuerit mortuus, in partibus vicinis, & fama sola non sufficit, hæc opinio mihi non placet, nam † Fama procedit ex auctore incerto, & plerunque fallaci, cap. vstra. de cohab. cler. Et propterea replico, quòd illud verbum certum, est valde considerandum. † Nam certum, est illud, in quo de nihilo est dubitandum, vt puta de morte, de Paradiso, si volumus mediante gratia, & de Inferno quando inobedientia vtimur, ideo considerata admodum est persona, & qualitas nunciij, & vtrum deponat mortem viri, per verba verisimilia, quia hic tractatur de non modico præiudicio absentis, & licet hoc remittatur arbitrio iudicis, cuius officium est diligenter ponderare, & considerare, vtrum de morte sit facta certificatio, multo † Fortius debent cauere mulieres, ne incidant in periculum infamię quo ad corpus, & quo ad animam in odium Dei, caueant igitur, quòd illis est dedecus, & agant quod illis est decus, & salus, eo maximè, quia quis † Præsumitur posse viuere vsque ad centum annos, l. fi. C. de sacr. san. Eccl. Ex his igitur habes, quòd vxor non certificata, de morte viri, non potest contrahere, quamuis ignoret, quid sit de marito, qui longo tempore ab fuit.

S V M M A R I U M .

- 1 Qui viuente vxore legitima, cum secunda contraxit adultera, etiam prima mortua, separabitur à secunda, etiam si longo tempore cohabitauit & filium susceperit.
- 2 Penitentia perpetua indicatur ei, qui tanto tempore in adulterio, & periuurio, ex certa scientia, perdurauit,
- 3 Nullus ducat in matrimonium, quam polluit per adulterium.
- 4 Peccatum ex diuturnitate temporis non minuitur.
- 5 Episcopi cura est, vt filijs natis ex adulterio, ex facultatum genitorum

C c c r u m

- rum subministrantur alimenta necessaria.
- 6 *Vxore prima viuente, si contraxit cum secunda ab Ecclesia compellitur agere pœnitentiam.*
- 7 *Ecclesia adulteros punit hac pœna, vt pœni siue vestimenta ante, & retro abscondantur etiam si sit mulier crinibus incisis, per maiori ignominia.*
- 8 *Vxores duas habens in quibusdam locis mitratur, vel aliam ignominiam patitur, per Iudicem Ecclesiasticum.*
- 9 *Ecclesia irrogat publicam ignominiam Diuinatoribus.*
- 10 *Peccatum tripliciter potest quis committere, in Spiritu Sancto, vt quando quis est pertinere, & in mala opinione firmus, & peccat in contemptum tunc dicitur irremissibile, peccat in patre, qui per impotentiam, peccat, & in filio, qui pro ignorantiam.*
- 11 *Vxorem viuente habens si contrahit cum alia secunda adultera committit peccatum in Spiritu Sancto.*
- 12 *Uxores duas habens efficitur reus pœne uno, & eodem tempore, & pœna infamiæ punitur.*
Item punitur, pœna stupri, quæ est publicatio dimidiæ partis bonorum.
- 13 *Vxores binas habens pœna apud Hispanos seruatur, vt contrahentibus candenti ferro fronte imprimatur littera Q.*
- 14 *Uxores binas habens dummodo duxerit. in agro veronensi punitur, ex statuto nostro in libris ferentis.*
- 15 *Vxores duas habens eodem tempore aliquando fustigatur, aliquando mittitur, ad iriemes ad tempus, aliquando affligitur pœna mortis.*
- 16 *Filij spurij siue nati, ex damnato coitu debent ali, à parentibus.*
- 17 *Filijs spurijs parentes ratione alimentorum legare possunt, vel relinquere dotes filiabus cum dos succedat loco alimentorum,*
- 18 *Filij spurij non succedunt parentibus licet, eis decernantur alimenta de Iure canonico.*
- 19 *Filij Sacerdotum non succedunt, nec succedere possunt patri, nec matri.*
- 20 *Filij naturales, quia non sunt nati ex coitu tam damnabili succedunt matri cum legitimis filijs, nisi mater sit Illustris.*
- 21 *Filii naturales, non succedunt patri, nec coniunctis per lineam paternam, quia non sunt agnati.*
- 22 *Filii nati, ex concubina in domo retenta, cum qua poterat esse matrimonium succedunt patri ab intestato in duabus vncijs Hæreditatis non extantibus filiis legitimis. nec coniuge.*